

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії
Кафедра загальної психології та психодіагностики

**Актуальні питання
психологічної
науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 4

Рівне - 2011

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 4. – Рівне: РДГУ, 2011. – 184 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ;

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № __ від __ квітня 2011 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

Зміст

<i>Вступ</i>	
<i>Безлюдна В.І.</i> Діагностика психофізіологічного розвитку новонароджених	
<i>Бабасва Р.</i> Проблеми схильності до суїциду як аутоагресивної поведінки серед підлітків	
<i>Бенедюк О.</i> Психологічні особливості життєвої перспективи осіб з серцево – судинним захворюванням	
<i>Берун П.</i> Дослідження фобій як одного з видів психофізіологічних розладів, та шляхи її корекції.....	
<i>Блажко О.</i> Важливість дослідження імпліцитних теорій інтелекту для майбутніх психологів.....	
<i>Бойко О.</i> Теоретичний аналіз проблеми психологічних особливостей формування образу майбутнього шлюбного партнера у студентської молоді	
<i>Борейчук О.</i> Проблема розвитку емоційної сфери дошкільника	
<i>Вознюк А.</i> Психологічні особливості професійного вигорання працівників правоохоронних органів	
<i>Вознюк І.</i> Вплив емоційних розладів на внутрішню картину хвороби особистості.....	
<i>Воробей О.</i> Мотивація до занять фізичною культурою і спортом як передумова збереження психічного здоров'я особистості.....	
<i>Герасимчук О.</i> Вплив телевізійної продукції на особливості поведінки дошкільників.....	
<i>Гречин М.</i> Теоретичні засади вивчення емоційного вигорання педагога.....	
<i>Демчук Н.</i> Психологічні особливості ціннісних орієнтацій молодших школярів	
<i>Дем'янюк О.Б.</i> Образ світу як психологічний феномен	
<i>Дзюба О.</i> Гендерні особливості прояву агресивної поведінки	
<i>Дорошко Н.</i> Фактори становлення статевої ідентифікації в юнацькому віці	

Жарська Т. Кореція тривожних станів студентів.....

Захарчук М. Розвиток комунікативної компетентності майбутніх педагогів.....

Зінчук С. Професійна самореалізація як чинник становлення особистості жінки.....

Зінчук Т. Вплив сімейних конфліктів особистості на розвиток дитини дошкільного віку.....

Збанацька А., Осьмак Л.П. Аналіз тривожності як чинника невротизації підлітків.....

Кириченко О. Гендерні аспекти конфліктності у системі родинних відносин «батьки-діти».....

Ковалевич М. Теоретичний аналіз проблем готовності студентської молоді до відповідального батьківства.....

Корчакова Н.В. Аналіз перцептивних можливостей дітей у період новонародженості.....

Крюкова Л. Характеристика емоційної сфери молодшого школяра в контексті психічного здоров'я особистості.....

Кузьменко О. Аутизм на ранньому етапі розвитку дитини.....

Левшунова К., Осьмак Л.П. Психологічний аналіз соціально-перцептивних оцінок взаємодії тренера і гравців футбольної команди.....

Лук'яничук Г. Поняття «психічне» здоров'я особистості.....

Луцик Т. Проблема впливу засобів інформації на дітей молодшого шкільного віку.....

Лясковець Т. Проблеми соціальної дезадаптації особистості в підлітковому віці

Марчук В. Методи психокорекції страхів дітей молодшого підліткового віку.....

Мельник Ю. Психологічний аналіз відмінностей міжособистісних відносин юнаків та дівчат у підлітковому віці.....

Мельничук О. Психологічний аналіз феномену подружньої сумісності.....

- Миرونчук А.** Тези доповіді на тему: «дослідження рівня тривожності у творчих особистостей з особливими потребами».....
- Михальчук Д.** Вчення про домінанту та проблеми норми і патології у психології.....
- Мосійчук О.** Особливості профілактики психічних розладів особистості.....
- Мушка І.** Порівняльна характеристика розвитку ціннісної сфери старшокласників і студентів
- Окач В.** Формування гендерної ідентичності в підлітковому віці
- Омельчук Т.** Психологічні особливості проявів тривожності в юнаків призовного віку.....
- Ординська О.** Психологічні особливості рефлексії як компоненту самосвідомості у підлітковому віці
- Осипчук О.** Психологічні особливості розуміння молодшими школярами моральних аспектів ситуації
- Підцерковний Р.** Аналіз співвідношення когнітивних стилів та рівня інтелекту.....
- Пінаєва М.** Психосоматичні розлади та їх залежність від властивостей темпераменту
- Прит Т.** Соціально-психологічні чинники виникнення міжособистісних конфліктів у ранньому юнацькому віці.....
- Пустовіт М.** Тип сімейних стосунків як чинник девіантної поведінки сучасних підлітків
- Ревко Н.** Когнітивно-стильові чинники психічного здоров'я особистості.....
- Росовський О.** Соціально-психологічні особливості студентської групи.....
- Руденко А., Осьмак Л.П.** Стратегії поведінки військовослужбовців у стресових ситуаціях
- Сержанюк М.** Гендерні особливості вирішення конфліктів у підлітковому віці
- Смоляк А.** Психологічні особливості розвитку просоціальної поведінки у підлітковому віці

Актуальні питання психологічної науки

Степанюк Н. Аналіз впливу релігійної віри на свідомість дітей, що виховуються в умовах часткової деривації.....

Талайчук Т. Аналіз негативного впливу реклами на психіку людини

Тендюк М. Особливості сприймання дошкільнятами своїх сиблінгів.....

Тищенко І. Вплив гепатиту в на функціональний стан особистості....

Торчило Л. Розвиток мотиваційного компоненту професійної діяльності.....

Фурда Т. Гендерні відмінності і стереотипи у сприйманні реальності та їх вплив на відносини з протилежною статтю

Цюлюпа М. Психічне здоров'я та його значення у професійній діяльності психолога.....

Чичук О. Шляхи оптимізації соціально – психологічного клімату в колективі

Шпинюк В. Психологічні особливості агресивної поведінки підлітків та їх корекція в процесі навчальної діяльності.....

Штреймікіс Є. Становлення особистості майбутнього вчителя як суб'єкта життєтворчості

УДК 159.922.73

**ДІАГНОСТИКА ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ
НОВОНАРОДЖЕНИХ**

Безлюдна В.І., кандидат педагогічних наук, професор РДГУ

Рання діагностика психічного розвитку є обов'язковим елементом організації медичного та психологічного супроводу онтогенетичного становлення. Однією з найбільш ранніх спроб вивчити особливості розвитку новонароджених стали сорокарічні лонгітюдні дослідження А. Гезелла та його колег із Йельського університету [1]. Їх результатом стала розробка Таблиць розвитку Гезелла. Це була спроба забезпечити дослідників систематизованим, емпірично обґрунтованим методом оцінки розвитку поведінки дітей. Основні дані для цих таблиць були отримані в результаті спостережень за реакціями дітей. Протягом багатьох років Таблиці Гезелла використовувалися як для досліджень, так і в практичній роботі з дітьми, особливо для вияву неврологічних дефектів і органічно обумовлених відхилень у поведінці на початкових етапах життя. Поступово, майже у всіх клінічних сферах, використання Таблиць Гезелла було витіснене більш новими і точними інструментами, але завдання і процедури, які вперше застосував Гезелл, були включені у більшість діагностичних програм [1].

Досить популярними на даний час є Шкали розвитку немовлят Бейлі. Вони також є результатом довготривалих досліджень Н. Бейлі та її колег з університету у м.Берклі. У шкали частково включені завдання з Таблиць Гезелла, але значна частина завдань з'явилася в результаті власних лонгітюдних досліджень. Шкали Бейлі-2 передбачають три взаємодоповнюючі інструменти для оцінки розумового розвитку дітей від одного місяця до 3,5 років життя. Методика включає три шкали: Шкала розумового розвитку, Моторна шкала, Шкала оцінки поведінки. Перша шкала дозволяє робити вибіркові заміри таких функцій як гострота зору, слуху, сенсорний розвиток і перцептивне розрізнення, пам'ять, навічання, вирішення задач, вокалізації, зачатки вербального спілкування і елементарного мислення. Моторна шкала використовується для вимірювання первинних моторних навичок. Оціночна шкала поведінки використовується для аналізу емоційних і соціальних реакцій. Бейлі підкреслює, що її шкали, як і всі інші тести для немовлят необхідно використовувати переважно для оцінки теперішнього рівня розвитку, а не для прогнозу здібностей, оскільки становлення в немовлячому віці детермінується значною групою чинників [2].

З моменту створення Шкал Бейлі центр інтересів у сфері тестування розвитку немовлят змістився з оцінки нормальних дітей до оцінки дітей з потенційними чи актуальними затримками розвитку. Це привело до того, що у дані шкали були включені завдання, які дозволяють чіткіше диференціювати норму і патологію. Аналізуючи дані методики, ми все ж повинні зазначити, що дані діагностичні прийоми не спрямовані на вивчення дітей першого місяця життя .

У вітчизняній науці підвищення інтересу до розробки діагностичного інструментарію з вивчення психічного розвитку немовлят спостерігалось у період 1960-2000 рр. Можна виокремити декілька підстав, які стимулювали цей процес: розширення освітніх програм для дітей із затримкою нервово-психічного розвитку; активізація державних програм по вияву і корекції відхилень у розвитку дітей. При цьому розробники діагностичного інструментарію для вивчення психіки дітей періоду новонародженості зустрічаються з великою кількістю об'єктивних складностей, зумовлених віковими особливостями [3].

Вивчення психологічних закономірностей розвитку дітей у період новонародженості ускладнюється двома особливостями: мінливістю стану немовлят та обмеженістю репертуару реакцій, які вони демонструють. З іншої сторони, вивчення стану і реагування новонароджених є надзвичайно складним процесом. Фактично історія розвитку досліджень цього вікового періоду є історією поступового відкриття все нових і нових реакцій, за якими можна робити висновок про те, як дитина сприймає оточуючий світ. Новонароджений не зовсім безпорадний. Він з'являється на світ, маючи різноманітні адаптивні рефлекси, тобто вроджені мимовільні реакції на певні стимули. Не дивлячись на те, що ці реакції різні, вони мають багато спільних рис: всі вони вимагають від дитини мінімальних моторних зусиль, їх можна спостерігати уже у наймолодших дітей, їх можна точно фіксувати і всі вони піддаються однозначній інтерпретації [3].

У вітчизняній практиці зараз використовується методика ГНОМ (графік нервово-психічного обстеження малечі). Ця методика дає можливість якісно оцінити психічні стани дитини на момент обстеження. Методика передбачає обстеження восьми основних сфер: вегетативно-інстинктивна сфера, моторний розвиток, сфера уваги, сенсорний розвиток, емоційна сфера, сфера спілкування, мова, пізнавальна діяльність.

При аналізі нервово-психічного розвитку немовлят перш за все використовуються три категорії змінних: фізіологічні реакції; реакції із аналізаторних систем; якості сання.

Актуальні питання психологічної науки

Фізіологічні реакції – це категорія залежних змінних, при вивченні якої від малюка не вимагається ніяких моторних зусиль. За допомогою сучасних технологій можна виміряти широкий діапазон фізіологічних реакцій. Переважно, при дослідженні новонароджених вимірюється частота серцевих скорочень. Параметр частоти серцевих скорочень, з точки зору досліджень має ряд бажаних якостей. На відміну від інших реакцій, зміну частоти серцевих скорочень можна зафіксувати у відповідь на любий стимул, і в будь-який момент. Фізіологічна система, що забезпечує зміну частоти серцевих скорочень досить добре розвинена уже з народження, що створює можливість використовувати цей параметр для вивчення реакцій навіть новонародженої дитини. Важливим моментом є також те, що серцева активність може мати дві лінії змін: в сторону підвищення, чи в сторону зниження рівня серцебиття. Тому за допомогою вивчення частоти серцевих скорочень можна отримати інформацію, яку неможливо отримати при вимірюванні реакцій, які мають один напрямок [2].

При оцінюванні вегетативно-інстинктивної сфери оцінюється встановлення ритму сну, його динаміка, формування функцій виділення. Сфера уваги та сенсорного розвитку зорієнтовані на здатність дитини до довготривалої фіксації уваги. Емоційна сфера пов'язується з проявом комплексу пожвавлення, мовленнєва сфера із здатністю продукувати перші звуки.

Для первинної діагностики періоду новонародженості велике значення має загальний огляд дитини. При огляді увага зосереджується на розмірах черепа та тім'ячка, їх формі, загальній структурі тіла (пропорційності тулуба і кінцівок), шкірних покривах, виразі обличчя, наявності видимих аномалій розвитку, позу дитини. Велике значення має також констатація аномалій розвитку (стигм). Вони є результатом впливу в ембріогенезі різних негативних факторів. Малі аномалії розвитку частіше зустрічаються у дітей при хромосомних синдромах і спадкових хворобах. Наявність у однієї дитини декількох стигм (5-7) в області шії, обличчя, тулуба і кінцівок означає високу ступінь стигматизації і велику ймовірність порушення ембріогенезу.

Важливою лінією діагностичних обстежень є вивчення рівня сформованості безумовних рефлексів новонароджених [1;2]. При цьому враховується не лише наявність того чи іншого рефлексу, але і час його появи з моменту подразнення, його повноту, силу та швидкість згасання.

Щоб мати достатньо інформації про психофізіологічний

розвиток новонародженого потрібно дослідити такі рефлекси: пошуковий, хоботковий, смоктальний, хватальний, опори і автоматичної ходьби, захисний, рефлекс Моро, рефлекс Галанта. Дослідження перелічених рефлексів має велике значення у діагностиці психофізіологічного розвитку новонароджених, адже їх наявність говорить про нормальний розвиток центральної нервової системи; крім того, на основі цих рефлексів у подальшому розвиваються важливі функції, що характеризують психічний розвиток дитини .

Список використаних джерел

1. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование.- Спб: Питер.- 2007
2. Миллер Скотт Психология развития: Методы исследования. - Спб: Питер.- 2002
3. Справочник по психологии и психиатрии детского и подросткового возраста, Под ред. С.Ю.Циркина.- Спб: Питер.- 1999

УДК 159.922.8:616.89-008.441.44

ПРОБЛЕМИ СХИЛЬНОСТІ ДО СУЇЦИДУ ЯК АУТОАГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ Бабаєва Радіфа, студентка РДГУ

Керівник: Романюк В.Л., кандидат біологічних наук, доцент

Проблема суїцидальної поведінки є однією з важливих для сучасної України. За останні 10 років рівень самогубств зріс майже на 25,8 %, тому Україна відноситься до держав із високим рівнем суїцидальної активності. У 2007 році смерть в результаті самогубства за чисельністю випередила смерть від інфекційних хвороб, хвороб ендокринної системи, смерть від гострого інфаркту міокарду та алкогольного цирозу печінки. Кількість самогубств на 100 тис. населення значно більша за кількість смертей в результаті нещасних випадків, випадкових отруєнь, утоплень та вбивств. Особливою проблемою в Україні є підліткове самогубство. За останні роки різко збільшилася кількість самогубств серед дітей віком 5-14 років (в наш час це 0,5 % самогубств серед усіх вікових груп). Надзвичайно високий рівень самогубств відзначається серед підлітків та молоді, що навчається. У віці до 13 років суїцидальні спроби рідкісні, а починаючи з 14-15 років суїцидальна активність різко зростає, досягаючи максимуму в 16-19 років [5, С. 58].

Окрім суїцидальних спроб значного розповсюдження в